11.11.2015

Mgr. Matej Mlkvý, PhD., LL.M.

ÚSTAVNÝ VÝVOJ ANGLICKA A VEĽKEJ BRITÁNIE

Invázia

Anglicko v stredoveku

- 1066: panovník a curia regis

- *Curia regis* sa delí na 4 rady:

- 1) Parlament (panovník a stavy)
- 2) Vysoká rada (panovník a šľachtici)
- 3) Tajná rada (panovník a ministri)
- 4) Súdy

Magna Charta (1215)

- Rada 25 barónov (čl. 61)
- Stály súd sprevádzajúci kráľa (čl. 17)
- Nedodržanie charty panovníkom – oprávnenie barónov zmocniť sa hradov a územia Koruny

Parlament do Slávnej revolúcie

- Do vlády Eduarda III. (1327-1377) problematické identifikovať parlament ako samostatnú radu
- Prvý westminsterký štatút (1215) – požiadavka súhlasu lordov a ľudu (*commonalty of realm*) so zákonom
- 1295 – schádza sa modelový parlament
- Za vlády Eduarda III. začína nižšia šľachta a zástupcovia miest zasadať v samostatnej snemovni

Parlament do Slávnej revolúcie

- 1340 – kráľ uznáva, že žiadne dane nemôžu byť vypísané bez súhlasu parlamentu
- 1348 – zákony môže kráľ vydať len po súhlase lordov a zástupcov Dolnej snemovne
- 1407 – *tripartite identure* (samostatný súhlas panovníka a dvoch snemovní)

Parlament pred a počas občianskej vojny (1642–1651)

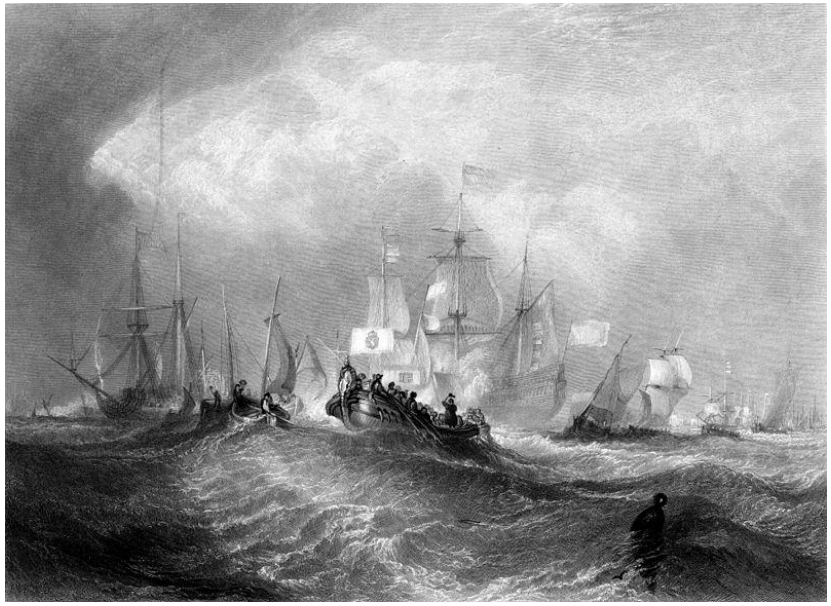
- Po *Petition of Rights* panovník rozpúšťa parlament
- 1640 – panovník zvoláva dva parlamenty
- Povinnosť pravidelne zvolať parlament aspoň jedenkrát za 3 roky *(Triennial Act)*

Parlament pred a počas občianskej vojny (1642–1651)

- **Potvrdenie:**
- Poslaneckej imunity
- Transformácie imperatívneho na reprezentatívny mandát
- Právomoci samostatne upravovať vnútorné záležitosti

- Nová požiadavka zodpovednosti ministrov parlamentu

Slávna revolúcia (1688)

- Snaha panovníka o umožnenie katolíkom participovať vo verejnom živote
- *Declaration of Indulgence*
- Proces so 7 biskupmi

Bill of Rights (1689)

- Koruna nemôže bez súhlasu parlamentu vytvárať zákony a uplatňovať suspenzívne právo voči nim
- Koruna nemá dispenzné právo voči zákonom
- Koruna nemá právo vytvárať prerogatívne tribunály
- Koruna nemá právo udržiavať stálu armádu počas mieru bez súhlasu parlamentu
- Koruna nemá právo vyberať dane bez súhlasu parlamentu

Významné zákony 18. storočia

- Akt o nástupníctve (*Act of Settlement* 1701)
- Akt o únii Anglicka a Škótska *(Act of Union 1707)* – vznik Veľkej Británie
- Akt o únii Veľkej Británie a Írska (Act of Union 1800) – vznik Spojeného kráľovstva Veľkej Británie a Írska

Demokratizácia Dolnej snemovne

- 3 veľké volebné reformy v 19. storočí (1832, 1867, 1884-85)
- Prerozdeľovanie volebných obvodov
- Znižovanie volebných cenzov

Obmedzenie Hornej snemovne

- Zákon o parlamente (1911, 1949) – suspenzívne právo veta
- Od 1958 kreovanie doživotných lordov (*Life Peerages Act* 1958)
- Zákon o snemovni lordov (*House of Lords Act 1999*) vylučuje väčšinu dedičných lordov zo snemovne

Najnovšie zmeny

- *Scotland Act 1998, Government of Wales Act 1998, Northern Ireland Act 1998* – devolúcia moci
- *Constitutional Reform Act 2005* – vytvorenie samostatného Najvyššieho súdu
- *Fixed-term Parliaments Act 2011* – pevné volebné obdobie parlamentu
- *Succession to the Crown Act 2013* – zavedenie absolútnej primogenitúry od 28.10.2011

Všeobecná charakteristika

- Bezprecedentná kontinuita právneho systému
- Nepísaná ústava
- Flexibilná ústava
- Ústavné konvencie